

รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และสำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนสามเสน เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทร. 0-2242-5900 ต่อ 5751

เรื่อง “บ้านกล้าเสือ” โมเดลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนคาร์บอนต่ำของประเทศไทย

ผู้เรียบเรียง นางสุรัสวดี จันทร์บุญนะ วิทยากรชำนาญการพิเศษ

กลุ่มงานบริการวิชาการ 3 สำนักวิชาการ

ออกอากาศ เมษายน 2569

ชุมชนบ้านกล้าเสือตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำใกล้เขื่อนแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี บนพื้นที่ประมาณ 4,000 ไร่ โดยแต่เดิมชุมชนประสบปัญหาด้านการเกษตรที่ต้องพึ่งพาปุ๋ยเคมีและยากำจัดศัตรูพืช ส่งผลให้เกษตรกรมีต้นทุนในการเพาะปลูกสูง รวมทั้งก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรดิน และน้ำ นอกจากนี้เกษตรกรต้องนำผลผลิตออกไปขายนอกพื้นที่ ซึ่งมีต้นทุนในการขนส่ง ประกอบกับราคาผลผลิตทางการเกษตรมีความผันผวน ทำให้รายได้ของเกษตรกรไม่แน่นอน

ดังนั้น ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่จึงร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยเริ่มจากการจัดทำโครงการธนาคารต้นไม้ที่มีเป้าหมายเพื่อฟื้นฟูป่าไม้ควบคู่กับการให้ประชาชนตระหนักถึงมูลค่าของต้นไม้ที่ปลูก เนื่องจากต้นไม้สามารถเปลี่ยนเป็นหลักประกันเงินกู้หรือบรรเทาปัญหาหนี้สินของเกษตรกรในพื้นที่ได้ ซึ่งการปลูกต้นไม้ในชุมชนบ้านกล้าเสือส่วนใหญ่มักปลูกและเทียบเคียงจากไม้สายพันธุ์เดิมที่เคยปลูกในพื้นที่ แล้วนำมาขยายพันธุ์ให้มีจำนวนมากขึ้น นอกจากนี้ ชุมชนยังได้ร่วมกับกรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และภาคเอกชน ในการดูแลรักษาและฟื้นฟูป่าไม้ เช่น การลาดตระเวนพื้นที่ป่า การปลูกเพื่อฟื้นฟูป่า การเพิ่มพื้นที่สีเขียว การสร้างฝายชะลอน้ำ การจัดทำแนวกันไฟ และการสร้างเขื่อนกั้นน้ำ ทั้งนี้ การดำเนินโครงการธนาคารต้นไม้ประสบความสำเร็จในการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในด้านการอนุรักษ์ต้นไม้ที่มีคุณค่าให้กับคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว

ต่อมาผู้นำชุมชนและประชาชนชุมชนบ้านกล้าเสือได้มีแนวคิดในการต่อยอดโครงการธนาคารต้นไม้ จึงได้จัดทำโครงการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจแบบองค์รวม (Bio-Circular-Green Economy Model: BCG Model) ที่พัฒนาเศรษฐกิจ 3 มิติไปพร้อมกัน คือ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ในรูปแบบของชุมชนท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ โดยชุมชนได้ร่วมกับองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) และภาคีเครือข่ายพัฒนาเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีการปลดปล่อยคาร์บอนอย่างสมดุล (Carbon Neutral Community-

Based Tourism) สอดคล้องกับนโยบายการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทยของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ซึ่งเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนบนพื้นฐานการมีส่วนร่วม (Co-Creation) และการเป็นเจ้าของร่วมกัน (Co-Own) ของชุมชนบ้านถ้ำเสือ

จากการต่อยอดโครงการธนาคารต้นไม้สู่โครงการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนต้นแบบ BCG Model หรือชุมชนท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ คณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วุฒิสภา ได้ลงพื้นที่ศึกษาดูงาน และมีความเห็นว่า เป็นตัวอย่างโครงการที่ดีมากเห็นควรให้เสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นต้นแบบสำหรับพื้นที่อื่นที่มีความพร้อมในการดำเนินการต่อไป นอกจากนี้ คณะกรรมการยังให้ความสำคัญกับการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยมีการพิจารณาการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่เกิดขึ้นในแต่ละกิจกรรมของการศึกษาดูงาน เพื่อให้คณะกรรมการได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยให้บรรลุเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutral)

ทั้งนี้ ความสำเร็จของการจัดทำโครงการธนาคารต้นไม้และโครงการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนต้นแบบ BCG Model หรือชุมชนท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ทำให้ชุมชนบ้านถ้ำเสือกลายเป็นชุมชนต้นแบบและศูนย์การเรียนรู้ ที่มีผู้เข้ามาศึกษาดูงานจากชุมชน สถานศึกษา และองค์กรเอกชน จนทำให้ได้รับรางวัลระดับประเทศในด้านการท่องเที่ยวชนบทยอดเยี่ยม และผ่านมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน (CBT Thailand Standard) นอกจากนี้ ใน พ.ศ. 2567 องค์กรบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) ได้ให้การสนับสนุนโครงการธนาคารต้นไม้บ้านถ้ำเสือเข้าสู่โครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจตามมาตรฐานของประเทศไทย (Thailand Voluntary Emission Reduction Program: T-VER) โดยเป็นชุมชนแห่งแรกของประเทศไทยที่มีการคำนวณคาร์บอนเครดิตจากการปลูกต้นไม้อย่างครบวงจร ซึ่งจะเป็นตัวอย่างของการเตรียมความพร้อมสำหรับการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการบริหารจัดการป่าไม้ที่ยั่งยืน เพื่อนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชนต่อไป

บรรณานุกรม

- การท่องเที่ยวชุมชนเพื่อการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม (Regenerative Tourism) : บ้านถ้ำเสือ จังหวัดเพชรบุรี. (2568). สืบค้น 19 มีนาคม 2569 จาก <https://eqmplatform.onep.go.th/public-stories/detail/6>
- กรมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศึกษาอุทยานธรรมชาติต้นไม้อำเภอบ้านถ้ำเสือ จ.เพชรบุรี. (2568). สืบค้น 19 มีนาคม 2569 จาก <https://www.tpchannel.org/radio/news/28547>
- ชุมชน “บ้านถ้ำเสือ” แหล่งท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ. (2565). สืบค้น 19 มีนาคม 2569 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/business/economic/1025105>
- ต่อยอดความสำเร็จของ “อุทยานต้นไม้” บ้านถ้ำเสือ สู่มหาวิทยาลัยชุมชนคาร์บอนต่ำต้นแบบ BCG โมเดลของไทย. (2565). สืบค้น 19 มีนาคม 2569 จาก <https://spacebar.th/world/the-underground-cathedral-protecting-tokyo-from-floods>
- “ถ้ำเสือ” จากป่าชุมชนต่อยอด สู่มหาวิทยาลัย “อุทยานต้นไม้” ชุมชนคาร์บอนต่ำต้นแบบ BCG โมเดลของไทย. (2565). สืบค้น 19 มีนาคม 2569 จาก <https://web.codic.or.th/20231115-49437/>
- ท่องเที่ยว “โลว์ คาร์บอน” กระแสแรง “ปรับ-ลด-ชดเชย” ทุกคนช่วยโลกได้. (2567). สืบค้น 19 มีนาคม 2569 จาก <https://www.right-livelihoods.com/sammachiv-low-carbon-tourism/>
- อุทยานต้นไม้ “บ้านถ้ำเสือ” ปิดป่า-ฟื้นคืน สู่มหาวิทยาลัยชุมชนพัฒนา. (2567). สืบค้น 19 มีนาคม 2569 จาก <https://www.dailynews.co.th/news/4065545/>
- “ป่าสร้างคน...คนสร้างป่า” ที่บ้านถ้ำเสือ อ.แก่งกระจาน จ.เพชรบุรี “ป่าชุมชนที่ขจัดความจน...และฝายมีชีวิต สร้างเศรษฐกิจชุมชน”. (2567). สืบค้น 19 มีนาคม 2569 จาก <https://web.codic.or.th/20240229-51453/>
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2567). บันทึกการประชุมคณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมวุฒิสภา. สืบค้น 19 มีนาคม 2569 จาก <https://pis.parliament.go.th/PARFileDownloadProxy/download?s=OZOwp2xo1J24N2MW9NaBnUnD0uLrr9VctrRnXUaua0Bs5Wup18AY0HMd83TgwGFo8JQnSx43TckK-Pttg1LEL3aSl0TCRnSgbrY5ltaBNf1vo8RT6eyzQf1OaqOrlygjnJc6DTsyzo-AuXH6lh1tWhb8knpKvFRw7bU=&ref=6786681&n=1>
- “อพท” พาชมวิถี “บ้านถ้ำเสือ” ชุมชนท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำต้นแบบ BCG ชูไฮไลท์กิจกรรมเพิ่มฝืนป่าแหล่งเรียนรู้ “อุทยานต้นไม้” สู่มหาวิทยาลัย. (2565). สืบค้น 19 มีนาคม 2569 จาก <https://www.greennetworkthailand.com/baan-tham-sua-community-bcg/>